

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ח

פרשת אחרי מות

א. מלאכת מחשבת .

פרק טו', פסוק טז': ומפשעיהם לכל חטאתם, וכן נתון את כל פשעיהם לכל חטאתם :

כי הפשעים החמורים חשובה תולה וי"ה מכפר. ולא נחשדו ישראל על כל דבר פשע ש"ל מחמת ידיהם בלילה ולא יעשו חשובה ביום. באופן כי עונם ומרדס אחר החשובה נהפך לחטאת קל עד כי יבוא יום הכפורים ויכפר גם עליו. על כן אמר הכתוב שיכפר היום ההוא המקודש לגמרי פשעיהם שבאו לכלל חטאת אחר חשובתם :

וכפר הכהן אשר ימשה איתו : וגו' על ועד הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר :

כוונת המאמר במדת הצנוה. וש"ח להיות בז לכהן הדיוט שעלה לגדולה כי אין לנו אלא שופט שבימינו. ואם נמשח לכהן גדול איש שפל וכבזה מ"מ ראוי לכבדו ולנשאו כאלו הוא אהרן בדורו. ולמדנו בזה שיש לשומר ומושל להתערב עם הפחותים שבטם לפני המקום. כאשר עשה דוד באמרו (ש"ב ו') ונקולתי עוד מואת והייתי שפל בעיני. זהו למוד ילמדו ממנו כל הקהל ולא תרע עינם איש באחיו לבקש גדולות על חברו בסיות לכל אחד מחשבת יתרון מעלה על בן גילו. אמר הכתוב שיכפר הכהן כאשר יהיה משוח יהיה מי שיהיה הו"ל ומלא אה ידו והושיעה לו ימינו לכהן חתם אביו. ולבש בגדי הכר שהם בגדים קטני הערך וההולאה ולכן בגדי הקדש כי נחשב בעיני ה' לא הכסף והזהב אלא נמיכות הרוח. והוא יכפר תחילה על המקדש בית קדש הקדשים ואחר כך על אהל מועד ואח"כ על המזבח ואחר כך על הכהנים ראשי הטעם ושומרו ואחרון על עם הקהל. באופן שכל הקודם במעלה יבוא בראש וראשון לבקש כפרה מאת הכהן שהוא וממנו יראו וכן יעשו הנמוכים ממנו :

מלאכה

1. מה הפציה האצטיקה את פרשנו בקטע הראשון ומה אצנהו?
2. איך פרשנו לומר אנה בקטע השני?
3. מה הוא לומר מרד המלך?
4. איך לביטת הפאדיס מטרפת ללימוד לנמיכות רוח?
5. פרשנו לומר טע מסדר המתכפרים איך ניתן ללמוד מכך?

* * *

ב. כלי יקר
פרק טו' פסוק

[ב] דבר אל אהרן אחיך. מה ראה להזכיר כאן האחות? אלא לומר לה, שאל יסמך אהרן על האחות, לומר שלא ימות בבואו אל הקדש בזכותו של משה אחיו, כדי שלא יהיה נאכל חצי בשרו, כמו שפרש רש"י פ' פרשת בהעלתך על פסוק "ויאכל חצי בשרו" (במדבר יב,יב), על כן אמר: אף על פי שהיא אחיך, מכל מקום אל יסמך על זה בלובם. או אמר, מאחר שאחיך הוא, ואם ימות - דומה כאלו

נאכל חצי בשרך, על כן עליך מטל ביותר להזהירו. ויש אומרים, אף על פי שאחיך הוא בנבואה, וכתוב במתן תורה: "ועלית אתה ואהרן" (שמות יט,כד), ויבוא לחשב: פשם שמתר למשה לפגס בכל עת, כי בכל ביתי נאמן הוא (במדבר יב,ז), כנאמן הבית הנכנס לבית אדוניו כל עת שירצה, כך יכנס גם הוא, על כן אתה צריך להזהירו ביותר.

אלות

1. מה רוצה פרשנו אלמוז מהלכת האחוה כאן?
2. על מה מוטל להזהיר את אהרון במיוחד, מתי ולמה?
3. האם אהרון עוה פגואה למה או לא?

* * *

ג. הרמב"ם.

פרק י"ז פסוק י': "ונתתי פני בנפש האכלת את הדם והכרתי אותה מקרב עמה"

דע כי ה'צאבה' היה הדם אצלם טמא מאד, ועם זאת היו אוכלים אותו בדמותם שהוא מזון השדים, וכאשר אוכלו מי שאוכלו כבר נתחבר עם השדים, ולפיכך היו שוחטים בעל חי ומתקבצים דמו בכלי או בגומה ואוכלים בשר אותו הנשחט סביב אותו הדם ומדמים בפעולה זו שהשדים אוכלים אותו הדם שהוא מזונם והם אוכלים הבשר... ולכן באה התורה — השלמה אצל יודעיה — לסלק את אלה החלאים המושרשים, ואסרה אכילת דם, והחמירה באסורו כדרך שעשתה באזהרה על עבודה זרה בדיוק, אמר ית': ונתתי פני בנפש האכלת את הדם וכו' כמו שאמר בנותן מזרעו למולך, ונתתי את פני בנפש ההיא (ויקרא כ', ו') ולא נאמר כיוצא בפסוק זה במצוה שלישית (נוספת): וטהרה את הדם ועשאתו מטהר מי שהוזה בו, והזית על אהרן ועל בגדיו וכו' (שמות כ"ט, כ"א) וצוה להזותו על המזבה, ושם מתפזר כמו שאמר, ואת כל הדם ישפך וצוה לשפוך דם כל בהמה הנשחטת ואע"פ שאינה קרבן, והזהיר מלהתקבץ סביבו ולאכל שם, ואמר, 'לא תאכלו על הדם'.

מ"ג, ג' מ"ו

אלות

1. פרשנו אלמוזנו על חומרת איסור זה, התוכל לנמק?
2. כמה דומה דין זה לצבודה למה ולמה?
3. למה יש להזות על אהרון ועל פגדיו?
4. לטוס מליט על המזבח - למה זה?

* * *

ד. מדרשי תורה לר' אנשלמה האשתורקי הי"ד.

פרק יח' פסוק ו': אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. אמר' זה כי השי ית' צונו במצותנו להחיות

נופותינו בענינים הנופיים והם מניעת המאכלות האסורות המיוקות ולהחיות את נפשותינו כמצות שכליות ולא הטריחנו בענין וסנופין, ויש עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך (מיכה ו' ג'), ר"ל מה הטריחתיך, ויש כ"י) ישרים דרכי יי (הושע י"ד י'), או אמר וחי בהם גבי הרחקת העריות אשר הן לנוף כהרבות:

ולא תקיא אתכם וגו'. אמר זה דרך' תימה, יאמר האם החשבו שלא תקיא הארץ אתכם בעשותכם התועבות כאשר קאה הגוי הזה לרב עונם והמנעו מן הטוב ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת ולסבול אותם מפני תועבותיהם, והלא דברים קל וחומר, ומה הם שלא קבלו התורה נעשו עליה, אתם שנצטווים בתורה לא כל שכן, כי גדול עונש מי שנצטוה וקבל עליו והויד ועבר ממי שלא נצטוה ועבר, ונתן עור אזהרה אחרת, כי מלבד הגלות אשר הוא רעת הנוף והמניעו מהשיג המושכלות ישנים עוד אבדן הנוף והנפש יחד, ולזה אמר אני יי אלהיכם, שאם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו ולא תקיא אתכם, שאני יסרתי חוקתי ורועות מעשיכם כמצות והקים לא תכשלו ולא תהטאו לעשות כמעשיהם כי אני יי רופאך:

אלות

1. איך פרשנו מבין את: "וחי בהם"?
2. מניצת מאכלות אסורות וחוקי הצריות הם לרמיט fe מניצה,
3. איך הם הפוכים ללרמיט חיובי שנותן חייט?
4. פרשנו קובץ כ"י: "ולא תקיא" יאמר בלשון תימה, מה מביאו לכך?
5. איך באופן זה מתפרש הצנין?
6. מה הן רעות האלות?
7. איך קשור לזה: "ואני ה' רופאיק"?

* * *

ה. המהר"ל מפראג עם פירוש הרב ז. זלצר.
פרק ח' פסוק ל':

"ושמרתם את משמרתי"

(ויקרא י"ח ל')

"תניא: רמז לשניות לעריות (-אסורי עריות מדרבנן) מן התורה: אמר רב כהנא:
ושמרתם את משמרתי - עשו משמרת למשמרתי".

על "דברי סופרים" חיבים מהתורה

אחד מסוגי המצוות שנאמרו על ידי חכמים נקרא בשם "דברי סופרים". לכאורה משמעותו מצוות שחיובם מדרבנן אך אליבא דאמת חייבים על מצוות אלו מן התורה ושמם "דברי סופרים" ניתן להם מפני שחכמים הם אלו שפירשו את המצוה:

מה שפרשו חכמים המצוה שבתורה זה שנקרא דברי סופרים. ואין הכוונה כלל שיהיה זה מדבריהם בלבד, כי תורה הוא לגמרי (-זו מצוה מהתורה ממש) וחייב עליו כמו שמחויב על הדבר המפורש בתורה. ונקרא "דברי סופרים" בשביל (-בגלל) שפירוש המצוה (הוא) מדברי סופרים.
(באר הגולה ע' י"ג)

כמו כן נקראו בשם "דברי סופרים" אותם ההלכות שהוציאו חכמים מן התורה ע"י דרשותיהם. וכיון שהלכות אלו נרמזו בתורה דינם כדברי תורה ממש אלא שנקראו "דברי סופרים" כיון שחכמים הם אלו שגילו אותם בתורה.
זאת כותב המהר"ל בספר תפארת ישראל:

ודאי כל מה שהוציאו חכמים מן הכתוב על ידי דרשה שלהם נקרא הכל דברי חכמים ודעתם, אף שהוא נרמז בתורה והוא מן התורה מכל מקום הם הוציאו הפירוש מחכמתם ודעתם ולא שהם מדרבנן רק שהם דברי תורה כמו שאר דברים רק שנקראו דברי סופרים לפי שהוציאו חכמים מדעתם דברים אלו.
(תפארת ישראל ע' פ"ב)

אלף:

1. מהי הדרתו של "מדברי סופרים"?
2. איך נוצרו דברי סופרים אלה?
3. "הוציאו הפירוש מחכמתם ודעתם" האם זה הקטין את מצוות מן מצוות אלה?
4. למה אט כן נקראו, מדברי סופרים"?

* * *